

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Εορτολογία

Ενότητα 7: Οι Εορτές του Τιμίου Σταυρού

Γεώργιος Φίλιας

Θεολογική Σχολή

Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας

A) Οι Εορτές του Τιμίου Σταυρού (1 από 5)

1. Η εορτή της Υψώσεως (14 Σεπτεμβρίου):
 - Δύο τα εορταζόμενα γεγονότα: α) Η εύρεση του Τιμίου Σταυρού και η προβολή του για ευλογία και αγιασμό του λαού από τον Μακάριο Ιεροσολύμων στις 14 Σεπτεμβρίου του 335 μ.Χ. και β) η τιμητική ανύψωση του Τιμίου Σταυρού (μετά από την ανάκτησή του από τους Πέρσες επί αυτοκράτορα Ηρακλείου) για προσκύνημα από τον Πατριάρχη Ζαχαρία στις 14 Σεπτεμβρίου του 630 μ.Χ.
 - 13 Σεπτεμβρίου του 335: εγκαίνια του ναού που έκτισε ο Μ. Κωνσταντίνος στον τόπο ταφής του Κυρίου/ Την επόμενη ημέρα ανυψώθηκε ο Τίμιος Σταυρός για προσκύνημα/ Με την πάροδο του χρόνου ατόνησε η εορτή των εγκαινίων και παρέμεινε μόνο η εορτή της 14^{ης} Σεπτεμβρίου.

A) Οι Εορτές του Τιμίου Σταυρού (2 από 5)

- *Οδοιπορικό της Αιθερίας* (τέλος 4^{ου} αι.): διατυπώνεται η άποψη ότι η ημέρα των εγκαινίων συμπίπτει με την ημέρα ευρέσεως του Τιμίου Σταυρού (αναληθής πληροφορία).
- 7^{ος} αι.: ο πάπας Σέργιος Α΄ εισάγει την εορτή της Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού στη Ρώμη.
- Τον 7^ο αι. η εορτή της Υψώσεως επεκτείνεται από τα Ιεροσόλυμα και στην Κωνσταντινούπολη.

A) Οι Εορτές του Τιμίου Σταυρού (3 από 5)

2. Η εορτή της Σταυροπροσκυνήσεως (Γ΄ Κυριακή των Νηστειών):
 - Η πρώτη μαρτυρία περί της εορτής δίδεται από τον Γερμανό Κωνσταντινουπόλεως (715-730) σε σχετική «Ομιλία» του.
 - Πιθανόν η εορτή να ίσχυε από τον 7^ο αι., όταν ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων Σωφρόνιος αναφέρεται (στην 5^η «Ομιλία» του) σε «προσκύνηση του Τιμίου Σταυρού τη μέση εβδομάδι της αγίας Τεσσαρακοστής».
 - Η «Έκθεση βασιλείου τάξεως» (10^{ος} αι.) του Κωνσταντίνου Πορφυρογέννητου μαρτυρεί για την παγίωση της εορτής την Γ΄ Κυριακή των Νηστειών.
 - Ίσως, πίσω από την εορτή της Σταυροπροσκυνήσεως, υποδηλώνεται η ανάμνηση της μεταφοράς τεμαχίου του Τιμίου Ξύλου στην Απάμεια (είχε δοθεί από τον Πατριάρχη Ιεροσολύμων στον επίσκοπο Απαμείας Αλφειό τον 6^ο αι).

A) Οι Εορτές του Τιμίου Σταυρού (4 από 5)

3. Η πρόοδος του Τιμίου Σταυρού (1^η Αυγούστου):
- Συμπίπτει με την αρχή της νηστείας του Δεκαπενταυγούστου.
 - Θεσπίστηκε σε ανάμνηση της απαλλαγής των Βυζαντινών (με τη βοήθεια του Τιμίου Σταυρού) από την επιδρομή των Σαρακηνών επί εποχής Μανουήλ Κομνηνού.
 - Κατά τη συγκεκριμένη ημέρα γινόταν λιτάνευση («πρόοδος») του Τιμίου Σταυρού.

A) Οι Εορτές του Τιμίου Σταυρού (5 από 5)

4. Μνήμη του εν ουρανών φανέντος σημείου του Τιμίου Σταυρού (7 Μαΐου).
 - Το θαύμα έλαβε χώρα επί εποχής Κωνσταντίου (337-361), υιού του Μεγάλου Κωνσταντίνου.
 - Το αναφέρει ο Κύριλλος Ιεροσολύμων σε επιστολή του προς τον αυτοκράτορα Κωνσταντίο.

Τέλος Ενότητας

Οι Εορτές του Τιμίου Σταυρού

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών 2015.
Γεώργιος Φίλιας. Γεώργιος Φίλιας. «Εορτολογία. Οι Εορτές του Τιμίου
Σταυρού». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://opencourses.uoa.gr/courses/SOCTHEOL105>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

